



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nytaars Aften

I VINKEL PRÆSTEGAARD

1825

NYTAARS
AFTEN

i Vinkel Præstegaard 1825

Af
THORVALD MADSEN

1952

Særtryk af Viborg Stifts Folkeblad
24. December 1952

Trykt i Viborg Stifts Folkeblads Bogtrykkeri

DET var Nytaarsaften 1825. Et tykt Lag Sne laa overalt og havde skabt Kaneføre; men ellers var Vejret ret mildt efter Aarstiden at dømme. I Vinkel Præstegaard var alle Vinduer oplyste. Der skulde være stort Familienbesøg hos Provst *Theilgaards*, og saa godt som alle Slægtens Medlemmer fra Viborg var ventet. Man kunde regne med, de kom, for det var altid en udsøgt Oplevelse at være til Nytaarsgilde hos Provstens. God Mad, Musik og Nytaarsløjer i Tilgift var ikke at foragte, selv for de ellers noget kritiske og forvænte Borgere inde fra Staden.

Endnu var ingen kommet, og det var ogsaa godt nok, for man var endnu langt fra færdig til at tage imod Gæsterne. Provstinden fór fra Stue til Stue med Lys i Hænderne og med et Par Piger i Hælene paa sig. Begge bar de paa Bakker fulde af Porcelæn og Sølv- og Malmstager. I den salslignende Spisestue stod midt paa Gulvet et langt Bord, som var ved at blive dækket paa det festligste.

Ude i Køkkenet hersede Maren Kokkepige med de øvrige Piger. Her stod alt i en Taage, og hvad der foregik inde i den, var ikke godt at vide for uindviede. Man gjorde ogsaa bedst i at holde sig borte fra Marens Enemærker, naar store Begivenheder forestod, og til disse henregnede Maren det aarlige Nytaarsgilde og Præstekonventerne, men først og fremmest, naar Bispen kom paa Visitats, og det var hændet et Par Gange i Marens Kokkepigetjeneste hos Provsten.

Provstens Døtre — af dem var der fem — var ogsaa stærkt optaget, de fire med at pynte sig. De var i straalende Humør, hvad ikke var saa sært, da alle Fætrene og Kusinerne inde fra Viborg var ventede, og der var i alt Fald et Par Fætre, som nok var værd at sætte en Fjer i Hatten for. Man kunde høre deres Latter og Snak oppe fra Loftskamrene, hvor Dørene smækkede. Men den femte, *Anne Marie*, sad ved det gamle Marschalklaver nede i Musikstuen, hvor hun sammen med sin Far og Bror just holdt Prøve paa en Trio af Kuhlau, som de vilde spille for Selskabet. Provsten var meget musikalsk, en Slægtsarv fra Faderen, Sogndegnen Niels Theilgaard i Ølgod. Han trakterede Fløjten med stort Mesterskab og kunde de mange Løb frem og tilbage paa Instrumentet saa godt som nogen Fløjtenist i Det kgl. Kapel. Han var nu ikke den eneste af Slægten, der kunde spille. Det kunde de næsten alle mere eller mindre, ligesom ogsaa flere af hans Børn havde faaet Musikens Gave, især den 15-aarige skælmske *Anne Marie*, der fik Undervisning hos selve Kantoren ved Domkirken inde i Staden, hos Carl Ludvig Ægidius Wiberg, der ogsaa var Musiklærer ved den lærde Skole i Viborg, og som snart skulde giftes med hendes Kusine, *Hansine Theilgaard*. Ogsaa den 18-aarige *Niels Gjorup*, der var begyndt at læse til Lærer, var meget musikalsk og kunde spille flere Instrumenter, men ganske særlig Violin.

Kuhlaus Fløjtemusik var velkendt i Vinkel Præstegaard, og nu inden Gæsterne kom, skulde Sonatinen have en sidste Afpudsning. Elegant gik 1. Sats, og det næste Løb klarede Provsten til Fuldkommenhed. Han standsede og smilede til sine Børn.

— Ak ja, nu har jeg snart spillet denne Sonatine i mange Aar; den lærte jeg hjemme i Ølgod. Far spillede Violin, Faster Mette Klaver og jeg Fløjte. Den skulde vi altid spille, naar vi havde Gæster, og I kan tro, den var værd at høre paa.

— Ja, men Far, spiller vi den da ikke helt pænt? spurgte

Anne Marie; hun havde en Følelse af, at Faderen ikke var tilfreds.

— Jo, jo, kære Anne Marie, I spiller den saa fint, at jeg tror, Kuhlau vilde glæde sig ved at høre den. Men I skulde nu have hørt jeres Farfar spille Violin, især naar han spillede de gamle Dansemelodier. Det var ikke enhver, der kunde knække dem, men han kunde det.

— Du kan da ogsaa Far, sagde Niels Gjørup.

— Jah, nogle af dem, ikke dem alle, ikke de sværeste.

— Du skulde skrive dem op, mens du endnu kan huske dem, føjede Niels Gjørup til; ellers forsvinder de med dig

— Ja, Niels Gjørup, det skal ogsaa blive gjort, men saa maa I ogsaa love mig at spille dem og føre dem videre i den Generation, der kommer efter jer.

— Hør, Far, jeg faar en Idé, sagde pludselig Anne Marie, idet hun sprang op fra Klaverstolen; det fik hun altid, naar hun var stærkt optaget af noget.

— Naa da, hvad saa?

— Du skal i Aften spille et Par af Farfars Dansemelodier; saa skal vi unge danse dem. Var det ikke helt rigtigt at mindes Farfar paa den Maade?

— Sandelig, Anne Marie, du kan da altid finde paa noget festligt. Du har Ret. Vi skal danse i Aften, danse Farfars Danse, men hvilke skulde det saa særlig være?

— Aa, det ved du da nok, Farfars egen Vals, Bryllupsvalsen, den du ved med Klokkerne i. Den er saa dejlig. Hun nynnede lidt af den.

— Ja, sagde Niels Gjørup, og saa Galoppen, den, som næsten tager Vejret fra en.

Han gav nogle Prøver paa den ved at spille den paa Violinen. Provsten smilede. Det var, som han var helt borte i Mindernes Verden.

— Ja, Børn, det lover jeg, hvis Faster Mette, der jo kommer i Aften, saa vil spille Klaveret, for det kan hun.

Provsten spillede lidt af den gamle Bryllupsvals. Niels Gjørup lagde Violinen, og saa dansede han og Anne Marie ud i Stuen. — Vil du danse den med mig i Aften? spurgte Niels Gjørup.

— Naah, jah, nu faar vi se, sagde Anne Marie; der er jo nok en eller anden lille Kusine, du skal have danset Bryllupsvalsen med. Hun skottede skælmsk op i Øjnene paa Broderen.

— Naa, det tror du, lille Jomfru Næsvi; maaske du ogsaa har en lille Fætter, du sukker for, og som du hemmeligen ønsker at træde Dansen med?

— Ogsaa! Der røbede du dig selv, min fine Ven. Du er et rigtigt Fæ, er du. Jeg danser med hvem jeg vil.

— Hov, hov, knap saa hidsig lille Frøken, ogsaa den Slags røber visse Muligheder.

Provsten holdt op.

— Det gaar ikke længere, lille Børn. Vi mangler endnu noget af Sonatinen, og Gæsterne kan komme naar som helst.

Niels Gjørup og Anne Marie kom atter til Sæde med hvert sit Instrument, og snart var de inde i det Tonerige, hvori de glemte alt.

De hørte ikke Kanebjælder ude i Gaarden. Men Hermann, Børneflokkens Lystigper, raabte, idet han smækkede Døren op:

— Farmor! og væk var han.

— Farmor! lød det ude i Entréen fra flere Stemmer. Musikken standsede brat.

— Var det Farmor, han sagde? udbrød Anne Marie og fór ud af Døren med Niels Gjørup i Hælene.

— Farmor! sagde Provsten, min gamle Mor.

Han lagde stille Fløjten fra sig i Etuiets Silkeklæde, purrede op i det krusede Haar, rettede paa sit skinnende hvide Halsbaand og gik hurtig bag efter de andre.



UDE i Entréen lød mange Stemmer, og da Provsten lukkede Døren op, stod en gammel Kvinde i Rejsetøj midt i en Flok Ungdom, der kappedes om at hjælpe Farmor ud af Tøjet.

— Mor, min egen Mor! Snart laa Mor og Søn i hinandens Arme. Tak, at du kom; det havde vi ikke ventet; men det var den bedste Nytaarsgave, vi kunde faa.

Hvem var Farmor? Det var den gamle 73-aarige *Anne Marie Gjørup*, Slægtens Midtpunkt, Købmandsenke fra Viborg, født 1752 paa Sdr. Teglggaard ved Viborgsøens sydlige Ende. Egentlig var hun nu Enke to Gange. Hendes første Mand, *Niels Theilgaard*, Sogndegn i Ølgod, med hvem hun havde alle sine Børn, døde i 1809, hvorefter hun flyttede til Viborg, hvor hendes fleste Børn nu boede. Her blev hun i 1814 gift med sin gamle Svigerinde, *Mette Theilgaards* Mand, den rige Købmand *Niels Gjørup*.

Hun var dengang 62 og han 63 Aar. Men allerede et Aars Tid efter, i 1815, døde *Niels Gjørup*. Bag dette Dødsfald gemmes en Tragedie. Fejlslagne Spekulationer i Forbindelse med Englænderkrigen og Statsbankerotten berøvede ham hans Rigdom. Han blev sindssyg, og Døden kom som en Befrielse for ham. Gamle *Anne Marie*, født *Winge*, nu sal. *Theilgaards* og sal. *Gjørups*, var en prøvet Kvinde, ene tilbage af den gamle Slægt. Hun boede nu hos sin Datter, *Anna Barbara*, der var gift med den velhavende Storbonde og Studehandler *John Hansen* paa Jullingholm ved Sdr. Omme. Her havde hun tre Stuer, der endnu længe, længe efter hendes Død kaldtes »Olmors Stuer«. Her samlede hun Børn, Børnebørn ja, ogsaa tilsidst Oldebørnene.

Men nu var hun i 1825 rejst op til Viborg for der at fejre Julen hos sine Børn, og hun var ganske ene med en Kusk taget ud til Nytaarsgildet hos sin Søn Provsten i Vinkel Præstegaard.

Skinnende hvidt Haar indrammede et elskeligt Ansigt med

Smilestraaler omkring et Par lysende Øjne, men saa man nøjere til, var der ogsaa Rynker, som fortalte, at gamle Farmor var en prøvet Kvinde.

Nu stod hun — endnu rank og værdig— i den varme Stue ved Siden af Sønnen, Provsten, hendes Øjsten, og Svigerdatteren, Provstinden, der ogsaa var fra Ølgod, og saa naturligvis alle Børnene, der snakkede i Munden paa hverandre. Der var saa meget, de skulde have at vide af Farmor.

Atter lød der Kanebjælder. Børnene styrtede af Sted ud i Gaarden. Det var Onkel *Peder Worre Theilgaard*, Provstens ældste Broder med sin Hustru Karen, f. Bering, og tre voksne Børn, hvoraf den ældste Datter nys var blevet forlovet med en Præstemand, Pastor Feld, men han var ikke med; han havde sin Kirke at passe.

Peder Worre Theilgaard var Købmand og Vejermester i Viborg og sad lidt smaat i det, men det saa man nu ikke noget til. Udadtil vilde han nok vise, at han var Storkøbmanden og kunde tillade sig at optræde med en vis Finhed og Elegance. De var næppe kommet af Tøjet, før hele tre Kaner med klingende Spil kom susende ind ad Porten og holdt foran Hoveddøren.

Den første var den lystige Onkel *Jens Christian Theilgaard* med Hustru og Barn. Han var Præstens yngste Broder og ligesom Peder Købmand paa Hjultorvet i Viborg. Heller ikke han sad synderlig godt i det; men stort skulde det nu være alligevel, og Madame Sophie Magdalene holdt nok af at vise sig. De havde kun et Barn, Sønnen Niels, kun 8 Aar gammel, men meget forkælet.

Onkel Jens Christian kunde man høre over det hele; han snakkede og lo i et væk, og saa kunde han en utrolig Masse Viser, som han af og til opvartede med, ikke altid lige sobre, men det fik være, siden det var ham. Ingen kedede sig i hans Selskab, allermindst Ungdommen, der næsten altid forpantede ham.

De to andre Kaner hørte een Familie til: den fine, velhavende Dinesenske Familie, hvis Overhoved, Stiftsskriveren og Hospitalsforstanderen Jens Dinesen fra Viborg, var død for snart mange Aar siden, men hans Hustru Mette, Provstens Søster, hendes seks Børn og et Par Svigerbørn var altid sikre Gæster, og til dem var to Kaner ikke for meget; det var disse to, Pigebørnene var mest interesserede i

— Er de med? kunde man høre dem hviske til hinanden.

Jo, baade Niels og Peder Dinesen var med; det var dem, Pigebørnene havde talt og hvisket saa meget om, og som deres Øjne nu straks fangede. Der blev en Rysten Hænder og en Byden Velkommen af baade Provsten og Provstinden, hvis daglige Værdighed ligesom var strøget af hende i det glade Selskab inde fra Viborg.

Ogsaa gamle Farmor maatte holde for. Hun blev kysset og klappet baade paa venstre og højre Kind og det baade af de ældre og unge, men til Provstens Datter, Anne Marie, hendes Navne, bød hun sin Mund og gav hende et hjerteligt Kys.

Nu var Selskabet samlet, og det fyldte nok op i de store Stuer, 22 Fætre og Kusiner var samlede. Snak og Latter, Hvisken og Tisken hørtes rundt om, mest der, hvor Onkel Jens Christian var at finde, og han fandtes bedst i Krogene, hvor Ungdommen lagde et eller andet Nytaarsarrangement til Rette, og selvfølgelig kunde han ikke undværes mellem dem. De ældre havde sluttet Kreds om den gamle Mor for at høre til hendes Befindende, og hvor forskellige Familieanliggender blev drøftet.



PLUDELIG blev Fløjdørene slaaet op til Spisestuen, og det kan nok være, Synet af Festbordet næsten tog Vejret fra baade de gamle og unge. Lyset straalende i blankpolerede Sølv- og Metalkandelabre, i slebne Glas og Karafler. En svag Duft af noget meget dejligt anelsesfuldt var nok trængt ind i Stuerne, før Døren blev slaaet op, men for en Duft, der dog nu

var! Tænderne løb i Vand, og de unge trippede for at komme ind. Men bevares, de ældre først, man vidste vel nok, hvad der hørte til god Tone.

Provstinden stod i Døren og bød til Bords. Alene Synet af hende var festligt, som hun stod der i den sorte Silkekjole med hvide Haand- og Halskniplinger, mens Lyset vældede ind paa hende. Provsten bød elegant sin gamle Mor højre og sin Hustru venstre Arm. For de ældre var der ingen Tvivl om, hvem man skulde have til Bords. Derimod var der megen Spænding blandt de unge, eftersom Sværdsiden var i Minoritet. De unge Damer stod og ventede paa, hvem der skulde blive de foretrukne, — og, endelig skete det, som man huskede længe i Slægten: To unge Kavalerer af den Dinesenske Familie, de eneste, man regnede med, tog Vejen over til Spindesiden og inklinerede for Provstens to Døtre: Anne Marie og Gertrud, der rødmende med et Par Fingre tog op i Kjolen og nejede meget dybt.

Spændingen var løst, og nogle Ansigter udtrykte Skuffelse, men man fandt sig til Rette ved det overdaadige Bord. Inden Retterne blev baaret om af de fikstklædte, hvidkappede, men nervøse Piger, der i Forvejen havde faaet deres Instrukser indprentet af Provstinden, sang man til Bords den gamle, kendte Nytaarssalme »Guds Godhed vil vi prise«, og Provsten bød et muntert Velkommen til Nytaarsgildet; navnlig gjaldt hans Velkomst den gamle Mor, hvis Tilstedeværelse maatte fylde alle med Tak og Glæde.

Efter denne Intrøduktion fik de ventende Piger et Vink af Provstinden, og saa blev Retterne baaret om, alt mens Snak og Latter lød som et Brus fra de unge. Man tog godt for sig af Retterne, og man nikkede til hinanden med Glassene — saadan lidt geheimt og med et sigende Blik til dem, man hilste paa.

Efter Stegen holdt Provsten en Tale om det gamle Aar, der nu var ved at rinde ud, og om alt, hvad godt og velsignet Gud i sin Naade havde givet i Aarets Løb. Hvad det nye Aar vilde bringe, laa jo hen i det skjulte, men lad os haabe med hinan-

den, at hvad enten vi skal gaa gennem mørke eller lyse Tider, at det maa blive til Velsignelse for os. Og lad os saa, inden vi gaar fra Bordet, ønske for os alle et lyst og glædeligt Nytaar.

Alle rejste sig og hævede Glassene, især henimod den gamle Bedstemor, der smilede saa lykkelig til de unge. Da man havde sat sig igen, blev den gamle Kvinde staaende. Alle vendte sig spændt mod hende. Hvad vilde hun? Vilde Bedstemor virkelig sige noget?

Nej, egentlig ikke, men hun fik pludselig en uimodstaaelig Trang til at gaa ned mellem Børnebørnene, mellem de unge. Hun elskede Ungdom, fordi hun selv var ung i Sind, og fordi hun følte sig genelsket af dem. Nu gik hun med sit Glas til hver enkelt, hilste paa dem, takkede dem for al deres Kærlighed mod hende og ønskede det bedste for dem, idet hun sagde med Overbevisningens Styrke:

— I higer efter Lykke og Glæde; det har jeg ogsaa gjort. I skal ogsaa nok opnaa det, men husk, den faas kun gennem Medgang og Modgang. Paa et Menneskes Livsvej er der baade Sol og Skygger. Det har jeg erfaret gennem et langt Liv.

Gamle Anne Marie satte sig atter paa sin Plads hos sin Søn Provsten, der takkede sin Mor for, hvad hun havde sagt, og knyttede sine Bemærkninger dertil. Der var blevet saa stille i Stuen efter dette. Det var noget aldeles uventet. Alene dette, at hun var gaaet ned mellem dem og havde takket dem for deres Kærlighed imod hende, gjorde de unge helt benovede. Nej, det var nok snarere dem, der skulde takke gamle Bedstemor. Hos hende havde de altid fundet Trøst for Livets haarde Stød og Knubs.

Men Benovelsen svandt lige saa hurtigt, som den var opstaaet, da Provsten fortalte lidt om Aftenens øvrige Program. Naar man nu gik fra Bordet, skulde man samles i Dagligstuen, hvor Klaveret stod, og saa vilde der blive musiceret, idet han, Niels Gjørup og Anne Marie vilde spille en Sonatine af Kuhlau, et Musikværk, der nok vilde glæde alle, især da hans

gamle Mor, der sikkert huskede det fra Hjemmet i Ølgod; men det var første Gang, Børnene spillede med.

— Men efter Koncerten vil Bord og Stole her i den store Spisestue blive ryddet til Side, og saa vil en Idé, der er undfanget af Anne Marie, blive gennemført. Vi har ikke før danset her i Præstegaarden, men nu, da saa mange unge er samlet, skal der danses lidt, men anstændigt. Jeg kan endnu huske nogle af min Fars gamle Danse. Anne Marie har bedt om »Bryllupsvals«, den med Klokketonerne, og Niels Gjørup om den lystige Galop, og jeg kan huske flere af de gamle Dansemelodier. Men jeg stiller den Betingelse, at Faster Mette skal spille med paa Klaveret.

Havde der været stille før, blev der nu for Alvor aabnet for Snakke- og Lattersluserne. Man var allerede i Færd med at engagere hinanden blot ved at blinke med Øjnene. Det skulde sige saa meget som:

— Vil du danse med mig? Og blev der saa blinket tilbage, var den Sag i Orden.

Onkel Jens Christian spurgte højt: Er der en, som vil danse Bryllupsvals med mig?

Man lo lystigt og støjende og mente, at det vilde da nok hans Kone.

— Nej, den har vi danset en Gang. Nu vil jeg prøve den med en af jer.

Men da ingen af de unge ret kunde bestemme sig for ham, vendte han sig mod sin gamle Mor, blinkede til hende — og tænk — hun blinkede tilbage.

— Velbekomme! sagde Provsten og Provstinden næsten paa en Gang, og saa tog man hinanden i Hænderne og sagde taktfast: Tak — for — Mad!



MAN strømmede nu ind i Dagligstuen under megen Munterhed, oplivet af den gode Mad og Vin og ikke mindst af det straalende Aftenprogram. Kaffe var ellers et noget ukendt Begreb hos Provst Theilgaards, men til Nytaarsgildet, og navnlig til de forvante Byfolk inde fra Staden, tillod man sig for en Gangs Skyld denne Luksus. Paa Smaaborde rundt omkring i Stuen var der serveret Kaffe, og paa hvert Bord var der tændt et eller to smaa levende Nytaarslys, saa hele Stuen laa i et fint og festligt Halvlys. I en Krog sad Onkel Jens Christian omgivet af nogle af de unge, der havde bedt ham om at synge en af sine Viser.

Men nu var man i Færd med at samle sig til Koncerten. Anne Marie sad allerede ved Klaveret og slog A-Tonen an, Provsten og Niels Gjørup stemte deres Instrumenter derefter, og efter et Par Løb paa Fløjten var man færdig til at begynde. Man rykkede mere sammen. Gamle Anne Marie sad i en mægtig Stol og betragtede spændt sine Børn.

Der var ganske stille.

Anne Marie spillede Forspillet; man mærkede, hun lagde hele sin Sjæl i det lille skønne Stykke, hun alene spillede. Derefter intonerede Provsten med et Festfyrværkeri af Fløjtetoner, og kort efter kom Niels Gjørup. Hele Stuen fyldtes nu af Kuhlaus skønne Musik, og gamle Farmor smilede saa lykkelig. Hun førtes gennem Musikken ind i en Verden, hun af og til længtes efter. Hun kendte pludselig den Musik, de spillede; den greb hende. Hun saa sin kære Mand spille med en Enthusiasme, der nu gik igen hos Børn og Børnebørn. Hun ligesom blev baaret opad og opad. Hun mærkede ikke den første Pavse, men hvem der kunde se, saa, at Lysenes Straaler brødes i nogle klare Perler, der trillede ned ad Farmors gamle Kinder. Provsten saa det. Ogsaa han var bevæget. Han greb sin Mors Haand og hviskede:

— Mor, lille Mor, nu er vi to hjemme.

Hun nikkede og nikkede.

— Ja, Niels, nu er vi hjemme.

Næste Afdeling var den skønne Adagio; men her var det Niels Gjørup, der førte an. Grebet, som han var af Stemningen, spillede han den melodisk skønne Sats i Begyndelsen med en forbavsende Kraft og Styrke. Man kunde se paa hans Ansigt, at det dirrede i hans Næsefløje og om hans Mund; men lidt efter lidt blev der saa stille, saa stille. Tonerne gik over i det fineste pianissimo. Det var som en Storm, der havde lagt sig, og nu førte han de lyttende ind i den stilleste Aftenfred. I en lille Pavse satte han Sordinen paa sin Violin, og Musikken døde hen i et Par smaa pizzicato, som var det smaa Punkummer for et hendøende Liv. — Dybeste Stilhed, alle stirrede paa den unge Mand, der endnu dirrede af Anspændelse. Han var bleg og satte sig ned. Provsten saa paa ham og undrede sig; saadan havde Niels Gjørup aldrig spillet før. Han tog ham i Haanden og sagde: Det var et Mesterstykke, min Dreng!

Men saa var Niels Gjørup atter sig selv; han smilede, og nu var han parat til at tage den sidste fejende Afdeling, men her var det Anne Marie, der skulde vise sin Kunst. Og her kom det ikke alene an paa Følelserne, men paa Færdigheden.

Allegro vivace — altsaa Fart paa.

Hun slog kraftigt an, og Provsten spillede virtuosagtigt en hel Række Triller, der indledede sidste Afdeling. Nu gjaldt det om for Anne Marie at følge sin Far og fortsætte Trillerne paa Klaveret, naar han sluttede. Det var en Jagen efter hinanden. Ingen svigtede; præcist satte man ind, hvor man skulde. Violinen jagede efter de andre. Det var næsten et Væddeløb, et Fyrværkeri af Toner, der kaldte paa Smilet hos de lyttende. Mange af dem stod op. Man vilde se, hvordan Anne Marie kunde bruge sine Fingre, der fór over Tangenterne fra Bas til Diskant, og gamle Farmor sad foroverbøjet og fulgte sit Barnebarn i hendes Løb, — og nu — alle tre i Maalet med et kraftigt Anslag i Klaveret. Spændingen var udløst. Alle raabte

Bravo og gav deres Bifald til Kende med stærke Haandklap. Men Farmor tog sin unge Navne i sine Arme og kyssede hende, og til Niels Gjørup sagde hun: Det skulde din Farfar have hørt, min Dreng.



SPISESTUEN var ryddet, Stolene sat hen ved Væggene, og fra fire store Hjørnekandelabre straaledes Lyset ud i Stuen. Klaveret var baaret ind af Provstens Karle, og nu sad Faster Mette ved det og prøvede sig lidt frem efter Hukommelsen. Provsten gjorde det samme paa sin Fløjte.

Det var Bryllupsvalsen, der først skulde danses. Gamle Farmor sad spændt i sin magelige Stol. Bryllupsvalsen kendte hun og havde danset den mangfoldige Gange. Men nu var hun spændt paa, om de unge kunde danse den lige saa graciøst, som den blev danset i hendes yngre Dage, og saa var hun spændt paa, hvem der skulde danse med hvem.

Saa begyndte Faster Mette. Det var Bryllupsklokkerne, hun spillede: Ding—dang. Ding—dang, og disse Klokketoner holdt sig under hele Akkompagnementet. Nu begyndte Provsten. Han havde Melodien, og den var saa indsmigrende og festlig, at mange greb sig i at nynne med.

Men hvor var de unge? De holdt sig tilbage; ingen turde ret vove sig ud paa Gulvet. Saa skete det, som længe blev husket i Slægten: Onkel Jens Christian skraaede over Gulvet, henimod sin gamle Mor, bukkede meget elegant for hende og sagde:

— Saa, lille Mor, skal vi to saa vise de unge, hvordan Bryllupsvalsen skal danses?

Og tænk, gamle Farmor stod op, smilede, mens Onkel Christian førte hende ind i Valsens fine Rythmik og ind i Bryllupsvalsens uforglemmelige Minder. Alene dansede de. Alle var betaget, ingen vilde bryde Synet af de to, der ligesom svævede henad Gulvet.

Tænk, som Farmor kunde danse endnu, og som hun kunde

føre sig, den gamle Dame, med en beundringsværdig Anstand! Kun et Par Omgange, saa var hun træt, men Onkel Jens Christian holdt hende fast, til hun sad i sin Stol igen.

Alle klappede, og alle skulde hen til Farmor. Provsten holdt op med at spille; ogsaa han maatte hen og tage sin Mor i Haanden og smile til hende. Men Faster Mette blev ved at spille Klokketonerne. Det var, som der hang Klokker rundt omkring, som om Luften dirrede af Toner. Saa greb Provsten atter Fløjten og spillede Bryllupsvals. Da raabte Onkel Jens Christian:

— Nu har jeg danset med den *gamle* Anne Marie. Nu vil jeg danse med den *unge*. Kom, Anne Marie, kom, nu skal vi føre an!

Og saa dansede de ud alle — alle, unge og ældre, mens Klokkerne klang som hundrede Smaaklokker, der ikke vilde holde op.

Der blev en lang Pavse. De ældre havde mange Minder om Bryllupsvals. Den var blevet danset og spillet til deres Bryllupper, og den kaldte paa saa mange muntre Minder. Men de unge Ben var ikke lette at styre; de stod og trippede, og saa maatte Provsten og Faster Mette i Gang igen. Denne Gang var det Galoppen, som Jens Gjørup havde ønsket. Han var selv i Spidsen med Lise, Faster Mettes Datter, og efter dem kom hele Skaren, ogsaa Onkel Jens Christian. Han havde faaet fat i en lille Skønjomfru af den Dingsenske Familie. Hun var baade let til Bens og let at tumle. Hun hvinede, naar Onkelen svang hende i Luften, som var hun det bare Legetøj.

I vild Kehraus blev Galoppen danset til Provstens muntre Toner. Da denne Dans var forbi, erklærede Provsten, at nu kunde han ikke mere, og saa satte han sig ved Siden af sin Mor.

Der var andre, som kunde fortsætte. Niels Gjørup fik fat i Violinen, og saa spillede han et Par af Farfars Danse. En af dem var en stille Vals, og da saa man de ældre paa Gulvet. Provsten og Provstinden, Onkel Jens Christian, der nu dansede

med sin Hustru, Peder Worre Theilgaard og hans Kone Karen. Herman tog sig af Faster Mette, hende holdt han saa meget af, og ind imellem dem dansede de unge, Gertrud med Peter og Anne Marie med Niels Dinesen. Det var festligt for gamle Farmor at se paa og følge de enkeltes graciøse Bevægelser. Flere Danse blev spillet, snart af den ene, snart af den anden. De kunde jo næsten spille alle. Men midt under Dansen kom Provsten ind; han havde været ude at køle sin Pande. Han sagde:

— Det er et forrygende Snevejr, og hvis I ikke vil blive her, saa skal I hurtigt hjem, for det kan let blive vildsomt.

Det havde man ikke regnet med; mange havde glædet sig til nogle planlagte Nytaarsløjer. Men de ældre vilde hjem, og saa maatte de unge pænt følge med. Kun Farmor blev tilbage. Hun vilde blive Nytaar over i Præstegaarden.

Det blev et hastigt Opbrud. Kanerne holdt for Døren, og snart suste det glade Selskab fra det lystige Nytaarsgilde i Vinkel Præstegaard gennem Porten ad Viborg til under Bjældernes Klingren, mens Sneen faldt tykt og tæt.



HVOR har det været en dejlig Aften, sagde gamle Farmor, da hun sagde Godnat til sin Søn og Svigerdatter. Tak for i Dag og Tak for alle gode Dage.

— Nej, Farmor, sagde Provstinden; det er dig, vi maa takke, for du var med til at gøre det saa festligt for os. Du har givet os saa mange gode Minder at leve paa.

— Synes du det, Kristiane; det kan jeg kun være glad for at høre, især nu, da jeg er den eneste tilbage af den gamle Slægt. Men de gode Minder, du nævnte, dem maa vi ogsaa takke de døde for, dine Forældre, mine to Mænd. Hvad har de ikke givet os af Kærlighed?

Gamle Farmor blev kysset paa Kinden og ført op i sit Værelse, hvor der var lunt og lyst. Da hun laa i sin Seng med sin

hvide Kappe over det hvide Haar, blev Døren ganske sagte lukket op. Det var Anne Marie.

— Maa jeg lige sige rigtig god Nat til dig, Farmor?

— Ja, kom, min lille Pige.

— Er du ikke for træt?

— Nej, kom kun; nu hviler jeg saa godt i den varme Seng.

— Aa, Farmor, hvor har jeg moret mig i Aften!

— Det var da rart, lille Anne Marie; det har jeg ogsaa. Vi var jo begge paa Bræderne i Aften.

— Jah — aa, som du kunde danse! Farmor, jeg vil lige spørge dig om noget. Hvis jeg engang skal giftes, vil du saa komme og danse Bryllupsvalsens ligesom i Aften?

— Jah — joh, det vil jeg da rigtignok, men sig mig, min lille Pige, hvis du skal have Bryllup, saadan omkring ved de 25 Aar, hvor gammel tror du saa, jeg er?

— Saa er du naturligvis blevet lidt ældre.

— Ja, saa er jeg 85, og tror du saa, de gamle Ben kan danse Bryllupsvalsens?

— Hvem ved!

— Ja, hvem ved! Vi danser nok hver paa sit Sted, du med dine og jeg med mine.

Anne Marie tog Farmors Haand og sagde atter: Ja, hvem ved, hvornaar . . . Hun fuldførte ikke, hvad hun vilde sige, men sagde saa: Sov nu vel, og glædeligt Nytaar, lille Farmor!

Hun kyssede den gamle og trippede hurtigt ud af Døren igen.

— — —

Men lille Anne Marie blev aldrig gift. Hun døde i sin favreste Vaar — endda længe før Farmor.